

בס"ד. ה' אלול תש"פ

ה ק ד מ ה

אע"פ שבידוד מחשש לחולי הקורונה הוא כפוי ומצער, ללא תפילה בציבור, וללא שבת אחים גם יחד בקרב בני המשפחה, מ"מ ניתן להסתכל עליו בזוית טובה, ולנצל אותו למעלת ההתבודדות, דהיינו להתחבר היטב אל השי"ת בכל מה שהוא מביא בעולם, לכל אחד ואחד, ולהתחזק מאוד מאוד באמונה בו.

כמו כן ניתן לנצל את הזמן בימים שכאלו, ימי הדין והמשפט, לבדוק היטב בנגעי בתי הנפש, מה יש לתקן ובאיזו הלכה יש להתחזק, וגם לשפוך שיח לפני השם, באמירת ספר תהילים כל יום, וכיוצא ב"ב.

וכבר אמר השפת אמת זצ"ל (על הפסוק "איכה ישבה בדד"), שגם בזמן **בדד** יש לנו הבטחה מפורשת: "ה' **בדד** ינחננו". כי ה' יתברך נמצא עם המבודד בכל רגע ורגע. **ב'דד'** ראשי תיבות: בכל דרכיך דעהו. היינו שגם במצב זה יש לעבוד את ה' בכל הלכה כראוי.

מצב בידוד מייצר שאלות הלכתיות שונות. ולהלן מספר הלכות הקשורות למבודדים בתקופת הימים הנוראים.

הדלקת נרות שבת וחג

אשה (בעלת הבית) הנמצאת בבידוד, ואוכלת וישנה בחדר נפרד בביתה, עדיף שהבעל ידליק במקום הקבוע בבית, ליד שולחן האכילה בברכה, והיא תדליק לבדה בחדר שלה, ובלי ברכה. ואינה יכולה להדליק בחדר שלה כדי לפטור את הבית, אם האור מהנרות שלה אינו מגיע אל שולחן האכילה. (סי' רסג ס"ו וס"ח והג"ח).

בעל הנמצא בבידוד, ואוכל וישן בחדר נפרד בביתו, הנה מצד חובת הבית הוא נפטר כמובן בהדלקת הבית, אבל מצד מה שהוא אוכל בשולחן לבד, וישן בחדר לבד, צריך שידליק את אור החשמל בחדרו (או מנורת הלילה). דהוא כמי שיש לו שני בתים שבוודאי מה שמדליקים בבית אחד אינו מועיל לבית השני. ועי"ע בקיצשו"ע ילקו"י (ח"א עמ' תפד בהערה) שכל שיחדו לאדם חדר נחשב כאילו זה מושכר לו, וכבית אחר דמי, וחייב להדליק ובברכה. אמנם למעשה נ"ל שידליק בלי ברכה, דסו"ס בוודאי הוא יוצא ומשתמש בביתו הגדול, וגם בוודאי האור מביתו נכנס גם לחדר שלו, כי הדלת פתוחה לפעמים, וממילא הוא כן נהנה מהאור שהדליקו בביתו. וסו"ס הם בני משפחה אחת בבית אחת, ולא דמי לאור שנכנס מדירת השכנים. ולכן אל יברך. [ע"פ שו"ת אור לציון ח"ב עמ' קעא, ושו"ת יבי"א ח"ב אור"ח סי' יז אות א. גם בשו"ת שבת הלוי (ח"א סי' נא) כתב לבאר שדברי השו"ע אינם אלא במדליק כדי שלא יכשל בעצים ואבנים, ולא במדליק לצורך סעודה. וממילא יעלה כמ"ש].

בן או בת הנמצאים בבידוד בחדרם הסגור, הדבר נתון למחלוקת האחרונים. שהדה"ח ס"ל שאם הוא בן הסמוך על שולחן אביו עדיין נפטר בהדלקת הנרות של הבית, ואילו העו"ש ותו"ש ופרמ"ג וחיי"א ועוד, (וכן הכרעת הביאו"ל שם) ס"ל דבכה"ג הוא חייב בהדלקה, כיון שאוכל וישן במקום נפרד. וטוב שיעשו כהנ"ל להדליק את או החשמל (או מנורת לילה) לכבוד שבת, ללא ברכה. (כ"ז בסי' רסג וילקו"י ופסק"ת שם).

הוציא ידי חובת קידוש והבדלה

אב הנמצא בבידוד, יכול לקדש או להבדיל מחדרו, ובני הבית שומעים, ויוצאים ידי חובה. (דבשו"ע סיע' רעג ס"ו מבואר דהמקדש בביתו ושמע שכנו יצא יד"ח, וכתב המג"א שם דזהו אף לכתחילה. ואמנם הביאו"ל שם הקשה הקשה ע"ז, עיי"ש, מ"מ לדינא פסק המשני"ב כהמג"א. ולשון המשנה ברורה: "ולא כשזה בבית זה ושכנו בבית אחר, דלא שייך על זה שם קביעות". ומשמע דווקא שני בתים שנראים כשנים, אבל שותפים שגרים בדירה אחת, אלא שלכל אחד מוקצה חדר, והם בני משפחה אחת, אינם בגדר זה).

אבל לכתחילה יש לבני הבית להמנע משתיית היין. (כיון שלא ברירא שגם לגבי ברכת הנהנין הוא יכול לעשות כן, ושמא רק לענין ברכת המצוות. וכאן אמ"ל).

תפילה בימים נוראים ע"י מכשירים אלקטרוניים

כבר פסקו כל הפוסקים שחלילה להצטרף בשבת ובחג לתפילה ע"י תוכנת זום, ואפילו היא מופעלת מערב שבת ועל ידי שעון. ואפילו אם בלעדי תפילה זו לא יכול המבודד להתפלל כלום.

אולם נשאלנו מזקן מבודד, הנמצא בצער גדול מאוד וגם קצת בחרדה מהבדידות, ומבקש לשים את תפילת הימים הנוראים בדיסק, שיתחיל לעבוד בבוקר בשעה שתוסדר מראש ע"י שעון שבת, והוא יתפלל עם הדיסק, ואז ירגע מעט מבדידותו, אם הוא רשאי לעשות כן.

ואע"פ שלענין עצם ההלכה היה מקום לשקול להתיר, דהא אין אדם מצווה על שביתת כליו, ולהשו"ע (סי' רנב ס"ה) גם אין איסור השמעת קול בכלים העובדים ע"י השעון, ואפילו להרמ"א שם במקום צורך גדול מתירים ע"י שעון, כגון בשעון מעורר או בעבודת המזגן וכיוצ"ב, כיון שהם כלים שהדרך להסדיר אותם היא מראש. וכמו"כ גם התיר הרמ"א השמעת קול במקום פסידא, וא"כ ה"ה דבמקום צער הגוף או חולי היה להקל.

מ"מ למעשה שאלנו לזקני הדור והורו לאסור גם בזה. כי אע"פ שאמנם איש יחיד זה יכול להעזר בזה, אבל השיקול החזק יותר הוא פירצת הדור, והיתר כזה יתן פרצות אשר אחריתם מי ישורנו. וכמובן לכל שדבר זה יעקור בסופו של דבר את השבת והחג.

לכן יש לדאוג שיהיה מישהו בסמוך אל אותו זקן, אשר יכנס אל ביתו מספר פעמים בימי ראש השנה, וידבר איתו מחדר סמוך, או יתפלל איתו. אבל אין להשתמש בשום עזרה אלקטרונית לצורך התפילה בראש השנה ויום הכיפורים.

הודעה:

בעלי קוצר נשימה המשתמשים במכשיר **סי-פאפ**, אשר עד עתה השתמשו בו בימי החול בלבד, בהעדר התקן שבת מתאים, ובפרט כאשר יש שני ימי חג (כמו ראש השנה), יכולים לרכוש מכשיר חדש, מתקדם יותר, ובעל מנגנון מתאים לשבת ולשני ימי חג, באישור "משמרת השבת" למהדרין. פרטים: 03-6761656, 052-5527341. מתאים במיוחד למבוטחי כללית או מאוחדת.

בברכת שנה טובה

אליהו בר שלום

הרב הראשי לבת ים